Asiantuntijakuuleminen HE 47/2025 vp
Eduskunnan lakivaliokunta 27.5.2025

- RL 11 luvun muuttaminen Euroopan komission Suomea vastaan aloittamaan rikkomusmenettelyyn johdosta
- Sotarikoksia ja rikoksia ihmisyyttä vastaan koskevaan 11 lukuun lisättäisiin vakavan kansainvälisen rikoksen kieltämistä koskeva rangaistussäännös

Johtava erityisasiantuntija, yksikönpäällikkö
Robin Harms
YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
DISKRIMINERINGSOMBUDSMANNEN

Yhdenvertaisuusvaltuutetun lausunnon pääkohdat:

Yhdenvertaisuusvaltuutettu kannattaa osittain hallituksen esitystä

1) Erityiskriminalisointi on perusteltu, siltä osin, kun se:
   - **Tarkentaa** vakavia viharikoksia koskevaa **rikosoikeudellista sääntelyä**
   - **Vahvistaa vähemmistöryhmien**, erityisesti juutalaisvähemmistön, **oikeussuojaa**

2) Huolet sananvapauden liiallisesta rajoittamisesta eivät ole perusteltuja
   - Vakavan vihapuheen, josta kyse, **kriminalisointi, ei loukkaa sananvapautta**
   - Päinvastoin, Suomea sitovat **kv-sopimukset edellyttävät**, että tällaiset vakavat teot **kriminalisoidaan**
   - Sananvapauteen viittaaminen tekojen puolustamiseksi on EIS 17 artiklan perusteella katsottu merkitsevän **oikeuksien väärinkäyttöä**

3) Hyvä, että nykyistä oikeustilaa lievemmästä rangaistusasteikosta (max. 1 v.) luovuttiin
   - **Osoitti ymmärtämättömyyttä** vähemmistöjä suojelevasta oikeussääntelystä
   - EU-puitepäätös edellyttää, että rikosoikeudelliset seuraamukset ovat **tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia**

4) Ei perusteltua, että rajataan tekoihin jotka omiaan häiritsemään yleistä järjestystä:

- **Merkitsisi heikennystä nykyiseen oikeustilaan** ja että tekoihin ei suhtauduta riittävällä vakavuudella
- Kiihottamista koskeva pykälä, **ei sisällä tätä lisäedellytystä**
- **Heikennys vaikeasti perusteltavissa** kun ei ole tuotu esille painavia perusteluja
- Rangaistussäännöksen keskeinen ***ratio*** ei ole yleisen järjestyksen ylläpitäminen vaan **puolustaa vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden ihmisarvoa** ja suojella heitä oikeudenloukkauksilta
- Jatkossakin tulee olla riittävää, että **teko on omiaan yllyttämään väkivaltaan tai vihaan**

5) EU-komission v. 2021 aloittama rikkomusmenettely koskee myös rasismipuitepäätöksen puutteellista täytäntöönpanoa kiihottamispykälän osalta

- Säännös ei nykyisellään anna riittävästi suojaa vähemmistöryhmiin kuuluville **yksittäisille henkilöille**
- Ruotsia vastaan ollut sama rikkomusmenettely, siellä uusi kiihottamispykälä v. 2024
- **Ruotsin uusi sääntely** suojaa yksittäisiä henkilöitä, eikä ole sidottu että häiritsisi yleistä järjestystä
- Olisi ollut tärkeää, että myös nämä muutokset olisivat sisältyneet ehdotukseen
- **Tärkeä viesti vihapuhetta ja syrjintää kokeville** + rikkomusmenettely Suomea vastaan olisi päätetty

YHDENVERTAISUUSVALTUUTETTU
NON-DISCRIMINATION OMBUDSMAN

Kiitos!

robin.harms@oikeus.fi
yvv@oikeus.fi
yhdenvertaisuusvaltuutettu.fi
Instagram / Facebook / LinkedIn @yhdenvertaisuusvaltuutettu